

การพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาบัญชีในการตรวจสอบการควบคุมภายใน
ผ่านตัวอย่างการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ
Enhancing accounting students' learnings on auditing internal controls
through action-oriented learning task

ลัทธิพร สวราชย์¹, จารุภา วิภูภิญโญ^{2*}, ฉัตรมงคล วงศ์ธวัช³
Lovepon Savaraj¹, Jarupa Vipooipinyo^{2*}, Chatmongkon Wongrathanandha³

^{1,2,3}ภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{1,2,3} Department of Accounting, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

Corresponding author's e-mail: fbuslps@ku.ac¹, fbusjpv@ku.ac.th^{2}, fbuscmw@ku.ac.th³

Received: May 06, 2025

Revised: May 21, 2025

Accepted: May 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาบัญชีในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ (action-oriented learning task) และ 2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการออกแบบโดยบูรณาการบทบาทของนิสิตในฐานะผู้ตรวจสอบภายในเข้ากับบริบทของสถานการณ์ทางธุรกิจจริงผ่านโครงการ KU smart young entrepreneurs เพื่อให้นิสิตนักศึกษาสาขาวิชาบัญชีมีโอกาสมือปฏิบัติงานตรวจสอบภายในจริงตามขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวางแผนตรวจสอบ การดำเนินการตรวจสอบ และการสื่อสารผลการตรวจสอบ กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตสาขาวิชาบัญชีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการกำกับดูแลกิจการและการตรวจสอบภายใน และเข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการดังกล่าว การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม และวิเคราะห์ผลด้วยสถิติ paired t-test ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของนิสิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ทั้งสามด้าน โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารผลการตรวจสอบซึ่งมีค่าเฉลี่ยส่วนต่างสูงที่สุด และมีค่าดัชนีขนาดอิทธิพล (Cohen's d) เท่ากับ 0.8178 ซึ่งอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษามีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับสูง และเห็นว่ากิจกรรมมีส่วนช่วยอย่างชัดเจนในการเตรียมความพร้อมสู่การทำงานในวิชาชีพบัญชี

คำสำคัญ: ความเชื่อมั่นในตนเอง, การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ, การตรวจสอบภายใน

Abstract

This study aimed to 1) investigate changes in self-efficacy among accounting students in performing internal audit tasks before and after participating in an action-oriented learning activity. Additionally, 2) it explored students' perceptions of the learning experience. The learning activity was implemented through the KU Smart Young Entrepreneurs project, which integrated students' roles as internal auditors within a simulated real-world business context. The activity was structured around three key phases of the internal audit process: audit planning, audit execution, and audit reporting. The participants were accounting students enrolled in a corporate governance and internal audit course who took part in the experiential learning activity. Data were collected using pre- and post-activity self-efficacy questionnaires and analyzed using paired t-tests. The results indicated a statistically significant increase in students' self-efficacy across all three phases ($p < 0.01$), with the highest improvement observed in audit reporting (Cohen's $d = 0.8178$), indicating a large effect size. Furthermore, students reported a high level of satisfaction with the activity and recognized its contribution to their preparedness for professional practice in the accounting field. These findings highlight the effectiveness of experiential learning in enhancing self-efficacy and support its integration into internal audit education to better equip students for the complexities of the profession.

Keywords: self-efficacy, action-oriented learning, internal auditing

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตามคู่มือหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2560 ที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (The securities and exchange commission Thailand, 2017) ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการบริษัทต้องกำกับดูแลให้กิจการมีการบริหารจัดการที่ดี หมายความว่าบริษัทควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างชัดเจน กำหนดกลยุทธ์ นโยบายการดำเนินงาน และการบริหารทรัพยากรในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย รวมถึงต้องทำการติดตาม ประเมินผล และดูแลการรายงานผลการดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อให้คณะกรรมการสามารถกำกับดูแลกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฝ่ายตรวจสอบภายใน จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญของคณะกรรมการบริษัทในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร

เพื่อให้คณะกรรมการบริษัทมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำกับดูแลหน่วยงานตรวจสอบภายใน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายในทั่วโลก สมาคมผู้ตรวจสอบภายใน (The institute of internal auditors: The IIA) ได้พัฒนามาตรฐานการตรวจสอบภายในสากล (Global internal audit standards) (The Institute of Internal Auditors, 2024b) และกำหนดกรอบความสามารถในหน้าที่ของตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย ความเป็นมืออาชีพ การปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อม และความเป็นผู้นำและการสื่อสาร จากรายงาน 2024 Pulse of Internal audit benchmarks for internal audit leaders (The Institute of Internal Auditors, 2024a) แสดงให้เห็นว่า องค์กรมีความต้องการผู้ตรวจสอบ

ภายในที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งมีการรับนิสิตนักศึกษาที่เพิ่งจบการศึกษาเข้าทำงานในตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงยังแสดงให้เห็นว่าร้อยละ 55 ของผู้อำนวยการสายตรวจสอบภายในเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

การเตรียมความพร้อมของนิสิตนักศึกษาศาสาวิชาชีพบัญชีให้มีความเข้าใจในการทำงานตรวจสอบภายใน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานและตอบสนองความต้องการของวิชาชีพที่กำลังขยายตัว โดยเฉพาะตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายใน อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนในรูปแบบเดิมที่เน้นการบรรยายเป็นหลัก (passive learning) อาจไม่สามารถสร้างความมั่นใจและทักษะการปฏิบัติงานของนิสิตนักศึกษาเมื่อเข้าสู่สถานการณ์จริง ในทางกลับกัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเชิงรุก เช่น การจำลองสถานการณ์ การทำกรณีศึกษา การฝึกแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (action-oriented learning) มีแนวโน้มที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ทฤษฎี และการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงเพิ่มโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานยุคใหม่ (Thapa, 2024)

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของนิสิตนักศึกษาศาสาวิชาชีพบัญชีในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่ผสมผสานบริบทของธุรกิจจริงกับบทบาทของผู้ตรวจสอบภายใน เพื่อให้บัณฑิตได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งนิสิตนักศึกษาจะต้องปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญของการตรวจสอบภายใน ได้แก่ การวางแผนตรวจสอบ การปฏิบัติงานตรวจสอบ และการสื่อสารผลการตรวจสอบ นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติเพื่อนำผลลัพธ์ไปสนับสนุนการออกแบบการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้ตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพระดับสากล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของนิสิตนักศึกษาศาสาวิชาชีพบัญชีในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาศาสาวิชาชีพบัญชีที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ

การทบทวนวรรณกรรม

การกำกับดูแลกิจการ

จากความล้มเหลวในการดำเนินงานของธุรกิจขนาดใหญ่ที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปัจจุบัน เช่น กรณีบริษัท สตาร์ค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ส่งผลให้นักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ให้ความสำคัญในเรื่องการกำกับดูแลกิจการเพิ่มสูงขึ้น องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (The Organization for Economic Cooperation and Development: OECD) ได้ระบุว่าการกำกับดูแลกิจการจะช่วยให้องค์กรสามารถสร้างสภาพแวดล้อมของความไว้วางใจ (trust) ความโปร่งใส (transparency) และการรับผิดชอบ (accountability) ที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมการลงทุนในระยะยาว ความมั่นคงทางการเงิน และความซื่อสัตย์ในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งส่งผลให้องค์กรสามารถเติบโตได้อย่างแข็งแกร่งและสังคมมีส่วนร่วมในการเติบโตดังกล่าวมากขึ้น การกำกับดูแลจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารของบริษัท คณะกรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียอื่น การกำกับดูแลจะช่วยให้องค์กรมีการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน กำหนดวิธีการเพื่อให้บริษัทสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงกำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (OECD, 2023) การกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยให้บริษัทหรือองค์กรมีการดำเนินงานอย่างมีจริยธรรมและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถแข่งขันได้ ปรับตัวได้ดี มีผลประกอบการที่ดีโดยคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาว รวมถึงเคารพสิทธิและมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย (The Securities and Exchange Commission, Thailand, 2017)

Anderson et al. (2022) นำเสนอว่า การบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ และการควบคุมภายในที่เพียงพอและเหมาะสม จะช่วยให้องค์กรมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีขึ้น สมาคมผู้ตรวจสอบภายใน (The Institute of Internal Auditors, 2024c) ได้กำหนดโมเดลสามด้าน (three lines model) เพื่อเป็นกรอบการกำกับดูแลและการบริหารความเสี่ยงขององค์กร โดยแบ่งบทบาทความรับผิดชอบขององค์กรออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ประกอบด้วยฝ่ายบริหารและหน่วยงานปฏิบัติการ ซึ่งรับผิดชอบโดยตรงต่อการดำเนินงาน การส่งมอบคุณค่า และการจัดการความเสี่ยงในระดับปฏิบัติการ ด้านที่ 2 จะเป็นหน่วยงานภายในที่ทำหน้าที่สนับสนุนและควบคุมการทำงานต่าง ๆ เช่น ฝ่ายควบคุมคุณภาพ และฝ่ายกำกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยมีหน้าที่กำหนดกรอบการควบคุมและติดตามการดำเนินงานของด้านแรก ส่วนด้านที่สาม คือ ฝ่ายตรวจสอบภายใน ซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบอย่างเป็นอิสระ ให้ความเชื่อมั่น และขอเสนอแนะต่อคณะกรรมการและฝ่ายบริหารเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายใน

จากโมเดลสามด้านพบว่า ผู้ตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือที่สำคัญของคณะกรรมการบริษัทที่ใช้ในการกำกับดูแลฝ่ายบริหาร รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลสามด้าน (three lines model)

ที่มา: The Institute of Internal Auditors (2024c)

การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ

ในปัจจุบันความต้องการบุคลากรในสายงานตรวจสอบภายในมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจากรายงาน 2024 North America pulse of internal audit benchmarks for internal audit leaders ของสมาคมผู้ตรวจสอบภายใน

(The Institute of Internal Auditors, 2024a) พบว่า หลังจากสถานการณ์โควิด-19 องค์กรในทวีปอเมริกาเหนือมีการว่าจ้างพนักงานฝ่ายตรวจสอบภายในเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 26 นอกจากนี้ รายงานยังระบุว่าร้อยละ 30 ของผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในที่ตอบแบบสอบถาม (จำนวน 150 คน จากทั้งหมด 448 คน) มีการจ้างนิสิตนักศึกษาที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาเข้าร่วมทีม โดยมีการว่าจ้างนิสิตนักศึกษาที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 51 จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมของนิสิตศึกษาศาวิชาบัญชีให้สามารถปฏิบัติงานได้จริงภายใต้บริบทของงานตรวจสอบภายใน

ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้มีการปรับลดระยะเวลาเรียนภาคทฤษฎีลง โดยยังคงเนื้อหาหลักที่จำเป็นตามมาตรฐานของหลักสูตร พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงมากขึ้น (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2020) แนวนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนผ่านกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกรณีศึกษา เป็นต้น เพื่อพัฒนาทักษะที่สำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การนำเสนอ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนในวิชาบัญชียังคงเป็นวิธีการบรรยายเป็นหลัก ซึ่งมีข้อจำกัดในการส่งเสริมทักษะการปฏิบัติและการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การเรียนรู้เชิงรุกจึงได้รับการเสนอว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยปรับปรุงความเข้าใจและแนวคิดที่ซับซ้อนในวิชาบัญชีได้ดียิ่งขึ้นและส่งผลดีต่อความสนใจและการมีส่วนร่วมในการเรียน (Holmes & Rasmussen, 2018) วิธีการสอนแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการเตรียมนิสิตศึกษาศาวิชาบัญชีให้พร้อมสำหรับการทำงานในโลกความเป็นจริงที่ซับซ้อนโดยเฉพาะในสถานการณ์การตรวจสอบ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติสำหรับการศึกษาศาวิชาบัญชีได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น โดยพบว่า การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา การจำลอง การฝึกแสดงบทบาทสมมติ และโครงการจำลองสถานการณ์ใกล้เคียงความเป็นจริง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะในเชิงปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ Kern (2002) และ Fowler (2006) พบว่า นักเรียนที่เรียนผ่านวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติสามารถแสดงความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ความรู้ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มที่เรียนผ่านการบรรยายแบบดั้งเดิม Thapa (2024) พบว่า การเรียนรู้แบบใช้การทำงานเป็นฐาน (Work-Based Learning: WBL) เป็นกลยุทธ์ทางการศึกษาที่เพิ่มโอกาสการจ้างงานและส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการแข่งขันในตลาดแรงงานยุคใหม่ จากผลการศึกษาล่าสุดแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติที่ช่วยปรับปรุงความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการตรวจสอบการควบคุมภายในและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความมั่นใจเพิ่มขึ้น ดังนั้นแนวทางนี้จึงสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรบัญชีที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา และเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถของนิสิตศึกษาในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับการทำงานจริง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง (self- efficacy)

เมื่อดำเนินการตรวจสอบแล้วเสร็จ ผู้ตรวจสอบภายในต้องนำเสนอผลการตรวจสอบให้ผู้รับการตรวจรับทราบ โดยต้องนำเสนอประเด็นที่ตรวจพบ และข้อเสนอแนะ การนำเสนอที่ดีของผู้ตรวจสอบภายในต้องสามารถจูงใจให้ผู้รับการตรวจเห็นความสำคัญ และปรับปรุงงานให้ดีขึ้น รวมถึงให้ผู้บริหารและคณะกรรมการบริษัทเห็นด้วยเพื่อให้มีการสั่งการแก้ไข ดังนั้นการไม่เชื่อมั่นในผลงานของตนเองอาจทำให้ไม่สามารถโน้มน้าวให้ผู้รับการตรวจ ผู้บริหาร หรือคณะกรรมการบริษัท ให้ความเชื่อถือในผลการตรวจสอบได้ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้นิสิตศึกษาศาวิชาบัญชีให้มีความเชื่อมั่นในตนเองจึงเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติมีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะด้านการตรวจสอบภายใน จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ หนึ่งในปัจจัยสำคัญคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (self-efficacy) Bandura (1977) ได้นำเสนอแนวคิดว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อของแต่ละบุคคลว่าตนเองมีความสามารถในการจัดการสถานการณ์หรือทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ความเชื่อมั่น

ในความสามารถของตนเองส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง Beatson et al. (2020) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาวิชาชีพบัญชีและความรู้พื้นฐานที่ผ่านมาของนักศึกษาบัญชีต่อความสำเร็จทางวิชาการในวิชาชีพบัญชี และพบว่าความเชื่อมั่นในความสามารถของนักศึกษาส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่ดียิ่งขึ้น และผลการศึกษาของ Sari & Suryanawa (2022) พบว่า การที่นักศึกษามีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความเชื่อมั่นในความสามารถทางวิชาการของตนเองนั้นส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาบัญชีดีขึ้น

เนื่องด้วยงานบัญชีเป็นงานที่ต้องการทักษะเฉพาะด้าน เช่น การตรวจสอบบัญชี การจัดทำภาษี เป็นต้น จากงานวิจัยของ Schmidt & Karsten (2006) พบว่า ความเชื่อในความสามารถด้านการวิจัยภาษีเป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายประสิทธิภาพการวิจัยภาษีของนักบัญชีมือใหม่ กล่าวคือ นักศึกษาที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองสูงจะทำงานวิจัยทางภาษีได้ดีกว่า ดังนั้นการที่นิสิตนักศึกษาสาขาวิชาชีพบัญชีมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น

การตรวจสอบภายใน

สมาคมผู้ตรวจสอบในได้พัฒนามาตรฐานการตรวจสอบภายในสากล (global internal audit standards) (The Institute of Internal Auditors, 2024b) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายในทั่วโลก และเริ่มบังคับใช้ในเดือนมกราคม 2568 มาตรฐานการตรวจสอบภายในสากลได้มีการแบ่งมาตรฐานเป็น 5 โดเมน ได้แก่

โดเมนที่ 1 จุดมุ่งหมายของการตรวจสอบภายใน กล่าวคือ การตรวจสอบมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ เสริมสร้างการกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายในที่ดีขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มความน่าเชื่อถือขององค์กรในสายตาผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้การตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้ตรวจสอบภายในต้องมีความรู้ความสามารถ และเป็นอิสระ รวมถึงต้องรายงานโดยตรงต่อคณะกรรมการบริษัท

โดเมนที่ 2 จรรยาบรรณและความเป็นมืออาชีพ เป็นการกำหนดหลักการของคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งประกอบด้วยทั้งหมด 5 หลักการ ได้แก่ ความมีคุณธรรม ความเที่ยงธรรม ความสามารถในหน้าที่ การใช้ความระมัดระวังทางวิชาชีพ และการรักษาความลับ อีกทั้งผู้ตรวจสอบภายในต้องสามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ และความสามารถ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยควรมีความรู้กระบวนการทางธุรกิจ การกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมทั้งจากภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจที่ตนเองเป็นผู้ตรวจสอบ รวมถึงต้องมีความสามารถในการสื่อสาร และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี

โดเมนที่ 3 การกำกับดูแลหน่วยงานตรวจสอบภายใน โดเมนนี้จะแสดงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทต่อผู้บริหารระดับสูง และหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน กล่าวคือ คณะกรรมการบริษัทต้องกำหนดโครงสร้าง บทบาท และอำนาจของฝ่ายตรวจสอบภายในให้มีความเป็นอิสระ พร้อมสนับสนุนการประเมินคุณภาพ จัดสรรทรัพยากร และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โดเมนที่ 4 การบริหารหน่วยงานตรวจสอบภายใน โดเมนนี้จะระบุถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับองค์กร กำหนดขอบเขตงาน บริหารทรัพยากร และพัฒนาคุณภาพงานอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงสื่อสารงานตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดเมนที่ 5 การให้บริการตรวจสอบภายใน เป็นการกำหนดให้ผู้ตรวจสอบภายในต้องวางแผนงาน ปฏิบัติงาน และสื่อสารผลการตรวจสอบให้แก่ผู้รับตรวจรับทราบ และติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขประเด็นที่ตรวจพบต่าง ๆ

อีกทั้งสมาคมผู้ตรวจสอบภายในได้กำหนดกรอบความสามารถในหน้าที่ตรวจสอบภายใน (internal audit competency framework) (The Institute of Internal Auditors, 2020) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ความเป็นมืออาชีพ การปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อม และการเป็นผู้นำและการสื่อสาร รวมถึงความรู้ที่ผู้ตรวจสอบภายในจำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผนการตรวจสอบ การดำเนินการตรวจสอบ และการรายงานผลการตรวจสอบ

จากการทบทวนวรรณกรรม การกำกับดูแลกิจการมีบทบาทสำคัญต่อความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ และความรับผิดชอบขององค์กร ส่งผลให้การตรวจสอบภายในได้รับความสำคัญมากขึ้น ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับการกำกับดูแลกิจการและธรรมาภิบาลขององค์กรตามแนวคิดโมเดลสามด้าน การเตรียมความพร้อมด้านทักษะเชิงปฏิบัติของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาบัญชีในการตรวจสอบภายใน ซึ่งเป็นงานที่ต้องอาศัยทั้งความรู้และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ยังคงเป็นประเด็นที่ต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม วรรณกรรมด้านการศึกษาศึกษาเสนอว่าการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างทั้งทักษะวิชาชีพและความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาระดับความเชื่อมั่นในตนเองของนิสิตนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนรู้ภาคปฏิบัติในกระบวนการตรวจสอบภายใน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผนการตรวจสอบ การดำเนินการตรวจสอบ และการสื่อสารผลการตรวจสอบ ตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในสากล โดเมน 5 โดยตั้งสมมติฐาน ดังนี้

H1: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการตรวจสอบการควบคุมภายในก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน

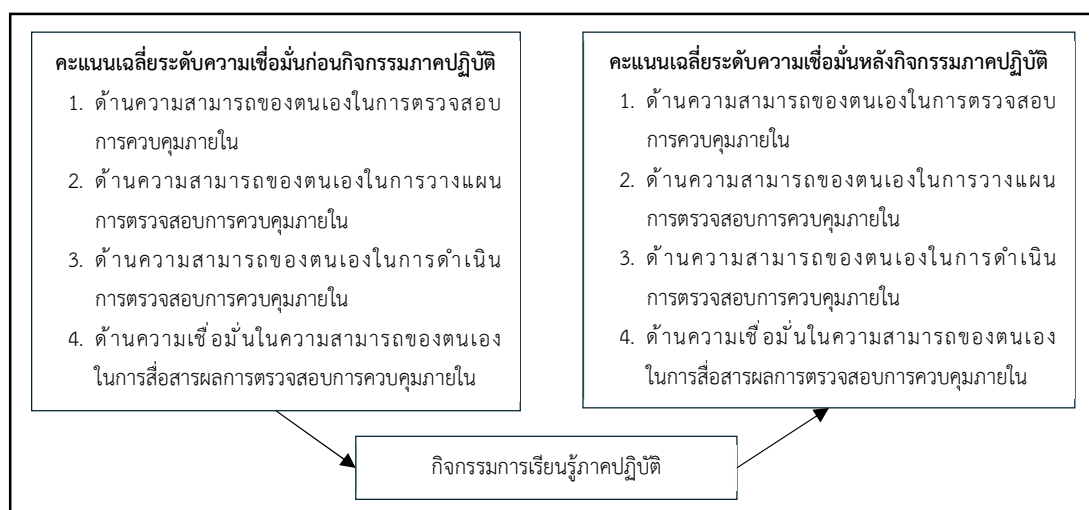
H1a: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการวางแผนการตรวจสอบการควบคุมภายในก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน

H1b: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการดำเนินการตรวจสอบการควบคุมภายในก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน

H1c: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการสื่อสารผลการตรวจสอบการควบคุมภายในก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาบัญชีต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบการควบคุมภายในก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยการเปรียบเทียบคะแนนระดับความเชื่อมั่นก่อนและหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ กรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการจัดงานเกษตรแฟร์และได้จัดทำโครงการผู้ประกอบการนิสิตรุ่นใหม่ (KU smart young entrepreneur) ซึ่งโครงการดังกล่าวจะมีการคัดเลือกทีมนิสิตเพื่อเป็นผู้ประกอบการและดำเนินธุรกิจในช่วงงานเกษตรแฟร์ ทีมนิสิตผู้ประกอบการที่ผ่านการคัดเลือกต้องเข้ารับการอบรมกระบวนการดำเนินงานทางธุรกิจ การจัดทำบัญชี และการควบคุมภายในที่ดี รวมทั้งจะได้รับการตรวจสอบการควบคุมภายในโดยผู้ตรวจสอบภายในตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน ซึ่งนิสิตสาขาวิชาบัญชี จะทำหน้าที่ผู้ตรวจสอบภายในสำหรับโครงการนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 01130434 การกำกับดูแลกิจการและการตรวจสอบภายใน ภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 137 คน โดยการเลือกนิสิตชั้นปีที่ 4 เป็นประชากรในการศึกษา เนื่องจากนิสิตกลุ่มนี้อยู่ในช่วงปลายของหลักสูตร ซึ่งได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาด้านการบัญชีมาเกือบครบถ้วนแล้ว จึงมีพื้นฐานความรู้ที่เพียงพอในการทำความเข้าใจแนวคิดและประเด็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการและการตรวจสอบภายใน นอกจากนี้ นิสิตกลุ่มนี้ยังเป็นผู้ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงานในวิชาชีพบัญชีในอนาคตอันใกล้ จึงถือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับหัวข้อวิจัย ทั้งในแง่ของการประยุกต์ใช้ความรู้ และการเตรียมความพร้อมต่อการตรวจสอบภายในในโลกของการทำงานจริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือเป็นแบบสอบถามที่พัฒนาจากการศึกษางานวิจัย หนังสือ บทความ และมาตรฐานทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการควบคุมภายใน โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ชุด คือ แบบสอบถามก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม และแบบสอบถามหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

แบบสอบถามก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม 1 ฉบับ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความเชื่อมั่นในความสามารถในการตรวจสอบการควบคุมภายใน จำนวน 18 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 การวางแผนการตรวจสอบภายใน (engagement planning) จำนวน 8 ข้อ

ด้านที่ 2 การปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน (engagement fieldwork) จำนวน 5 ข้อ

ด้านที่ 3 การสื่อสารผลการตรวจสอบการควบคุมภายใน (engagement outcome) จำนวน 5 ข้อ

แบบสอบถามหลังการเข้าร่วมกิจกรรม 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ส่วน โดยส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 จะเป็นคำถามชุดเดียวกับแบบสอบถามก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนที่ 3 คือ แบบประเมินความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมภาคปฏิบัติ จำนวน 5 ข้อ

แบบสอบถามในส่วนที่ 1 เป็นลักษณะเขียนคำตอบ แบบสอบถามในส่วนที่ 2 และ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งได้กำหนดค่าความคิดเห็น 10 ระดับ เพื่อวัดความคิดเห็นและทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถาม การเลือกใช้มาตราส่วน 10 ระดับมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความละเอียดในการวัด ช่วยให้สามารถแยกแยะระดับความคิดเห็นได้อย่างชัดเจน และเพิ่มความไวและความแม่นยำของข้อมูลที่ได้ (Sangthong, 2020; TLF Research, 2021; SurveyMonkey, n.d.)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยใช้วิธีวิเคราะห์ค่า Index of Item-Objective Congruence (IOC) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามทั้งในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาและการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อให้เชื่อมั่นว่าข้อมูลที่รับจะตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการประเมิน IOC พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.83 ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสม (มากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ที่ 0.50) แสดงให้เห็นว่า รายการคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างเพียงพอ อีกทั้งผู้วิจัย

ได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) จากกลุ่มตัวอย่าง (try out) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟาควรมีค่ามากกว่า 0.7 เพื่อแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือในการวิจัย (Hair et al., 2019) และจากผลการทดสอบพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟามีค่ามากกว่า 0.7 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละด้าน

ตัวแปรในการศึกษา	จำนวนข้อคำถาม	Cronbach's Alpha
ระดับความเชื่อมั่นในความสามารถในการตรวจสอบการควบคุมภายใน	18	0.920
ด้านที่ 1 การวางแผนการตรวจสอบภายใน	8	0.749
ด้านที่ 2 การปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน	5	0.939
ด้านที่ 3 การสื่อสารผลการตรวจสอบการควบคุมภายใน	5	0.961

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 รูปแบบกิจกรรมภาคปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติในการวิจัยนี้ออกแบบขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะงานของผู้ตรวจสอบภายในในสถานการณ์จริง โดยนิสิตสาขาวิชาบัญชีจะเป็นผู้รับผิดชอบงาน การตรวจสอบการควบคุมภายในของกิจการนิสิตผู้ประกอบการภายใต้โครงการ KU smart young entrepreneurs จำนวน 1 กิจการ ขอบเขตของกิจกรรมภาคปฏิบัติงานประกอบด้วยงาน 3 ส่วน ได้แก่ 1) การวางแผนการตรวจสอบภายใน 2) การปฏิบัติงาน การตรวจสอบภายใน และ 3) การสื่อสารผลการตรวจสอบการควบคุมภายใน

3.2 กระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยสร้างชุดแบบสอบถาม และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามให้แก่ นิสิตสาขาวิชาบัญชีก่อนเริ่มกิจกรรมภาคปฏิบัติ โดยใช้แบบสอบถามก่อนเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ และขอความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถาม และเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมภาคปฏิบัติ ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามหลังเข้าร่วมกิจกรรมด้วยคำถามชุดเดียวกันกับก่อนกิจกรรม เพื่อวัดระดับความเปลี่ยนแปลงในความเชื่อมั่นในตนเอง และเพิ่มส่วนของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม จากนั้นรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research methodology) การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ตามลักษณะของข้อมูล ดังนี้

4.1 แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

4.2 แบบสอบถามส่วนที่ 2 คะแนนความเชื่อมั่นในความสามารถก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นในแต่ละกระบวนการตรวจสอบ และทดสอบสมมติฐาน (hypothesis testing) โดยใช้สถิติ t-test แบบจับคู่ (paired sample t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในความสามารถก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงวิเคราะห์ค่าดัชนี ขนาดอิทธิพล (Cohen's d) ตามเกณฑ์ของ Cohen (1988)

4.3 แบบสอบถามส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อกิจกรรม วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประเมินระดับความคิดเห็นของนิสิตในแต่ละประเด็น

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

นิสิตสาขาวิชาบัญชี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 01130434 การกำกับดูแลกิจการและการตรวจสอบภายในภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 137 คน และมีผู้ตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วนทั้งก่อนและหลังการทำกิจกรรมภาคปฏิบัติ จำนวน 106 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 85 คน (คิดเป็นร้อยละ 80.2) และเป็นเพศชายจำนวน 21 คน (คิดเป็นร้อยละ 19.8) นิสิตผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 21 – 22 ปี แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	85	80.20
ชาย	21	19.80
รวม	106	100.00
อายุ		
21 – 22 ปี	106	100.00
รวม	106	100.00

ระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของนิสิตก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติ

ค่าเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการวางแผน การปฏิบัติงาน และการสื่อสารผลการตรวจสอบภายใน รวมถึงค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการตรวจสอบภายในภาพรวมการปฏิบัติงานทั้งหมด แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเชื่อมั่นความสามารถของนิสิตสาขาวิชาบัญชี ก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติ

	ก่อนกิจกรรมภาคปฏิบัติ		หลังกิจกรรมภาคปฏิบัติ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ระดับความเชื่อมั่นความสามารถของนิสิตสาขาวิชาบัญชี สำหรับการวางแผนการตรวจสอบภายใน	6.405 7	1.7785	7.5955	1.4509
ระดับความเชื่อมั่นความสามารถของนิสิตสาขาวิชาบัญชี สำหรับการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน	6.2340	1.8094	7.4264	1.3326
ระดับความเชื่อมั่นความสามารถของนิสิตสาขาวิชาบัญชี สำหรับการสื่อสารผลการตรวจสอบการควบคุมภายใน	6.3255	1.6931	7.8066	1.2846
ระดับความเชื่อมั่นความสามารถของนิสิตสาขาวิชาบัญชี สำหรับการตรวจสอบการควบคุมภายในสำหรับภาพรวม	6.3428	1.7019	7.6140	1.2912

ผลการทดสอบสมมติฐาน

งานวิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในตนเองของผู้ตอบแบบสอบถามก่อนและหลังการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการตรวจสอบภายใน โดยใช้วิธี Paired Sample T-Test ผลการทดสอบแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลลัพธ์ Paired Sample t-test

สมมติฐาน	$\bar{X}$	t	Sig. (2-tailed)	Cohen's d
H1: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของ ตนเองในการตรวจสอบการควบคุมภายในก่อนและหลัง กิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน	-1.2712	-7.364	0.000*	0.7152
H1a: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของ ตนเองในการวางแผนการตรวจสอบการควบคุมภายใน ก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน	-1.1898	-6.257	0.000*	0.6077
H1b: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของ ตนเองในการดำเนินการตรวจสอบการควบคุมภายใน ก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน	-1.1924	-6.700	0.000*	0.6507
H1c: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของ ตนเองในการสื่อสารผลการตรวจสอบการควบคุมภายใน ก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน	-1.4811	-8.421	0.000*	0.8178

*ระดับความมีนัยสำคัญ 0.01

จากตารางที่ 4 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

H1: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการตรวจสอบการควบคุมภายในก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยส่วนต่างเท่ากับ -1.2712 ค่าสถิติ t เท่ากับ -7.364 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ($p < 0.01$) แสดงให้เห็นว่าระดับความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการตรวจสอบการควบคุมภายในมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งมีค่าขนาดอิทธิพล (Cohen's d) เท่ากับ 0.7152 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง ตามเกณฑ์ของ Cohen (1988) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H1

H1a: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการวางแผนการตรวจสอบการควบคุมภายในก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยส่วนต่างเท่ากับ -1.1898 ค่าสถิติ t เท่ากับ -6.257 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ($p < 0.01$) แสดงให้เห็นว่า ระดับความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการวางแผนการตรวจสอบภายในมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งมีค่าขนาดอิทธิพล (Cohen's d) เท่ากับ 0.6077 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง ตามเกณฑ์ของ Cohen (1988) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H1a

H1b: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการดำเนินการตรวจสอบการควบคุมภายในก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยส่วนต่างเท่ากับ -1.1924 ค่าสถิติ t เท่ากับ -6.700 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ($p < 0.01$) แสดงให้เห็นว่า ระดับความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการดำเนินการตรวจสอบภายในมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งมีค่าขนาดอิทธิพล (Cohen's d) เท่ากับ 0.6507 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง ตามเกณฑ์ของ Cohen (1988) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H1b

H1c: คะแนนเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการสื่อสารผลการตรวจสอบการควบคุมภายในก่อนและหลังกิจกรรมภาคปฏิบัติมีความแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยส่วนต่าง ($\bar{X}$) เท่ากับ -1.4811 ค่าสถิติ t เท่ากับ -8.421 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ($p < 0.01$) แสดงให้เห็นว่า ระดับความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการสื่อสารผลการตรวจสอบและการติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขประเด็นภายในมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งมีค่าขนาดอิทธิพล (Cohen's d) เท่ากับ 0.8178 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสูง ตามเกณฑ์ของ Cohen (1988) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H1c

ความคิดเห็นของนิสิตต่อกิจกรรมภาคปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมภาคปฏิบัติในด้านต่าง ๆ จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของนิสิตต่อกิจกรรมภาคปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 8.36$, S.D. = 1.55) รายการที่นิสิตเห็นว่าประโยชน์มากที่สุด คือ กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดและแก้ปัญหาของนิสิต ($\bar{X} = 8.68$, S.D. = 1.46) รองลงมาคือ กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยพัฒนาทักษะในการปฏิบัติจริงและเตรียมผู้ประกอบการวิชาชีพของนิสิต ($\bar{X} = 8.61$, S.D. = 1.49) ในขณะที่รายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยให้สร้างโอกาสในการแข่งขันของนิสิตสูงขึ้น ($\bar{X} = 8.08$, S.D. = 1.81) อย่างไรก็ตาม ยังอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก

นอกจากนี้ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละรายการอยู่ในช่วง 1.46 ถึง 1.98 สะท้อนให้เห็นว่าความคิดเห็นของนิสิตมีความแปรปรวนอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมาก แสดงถึงความหลากหลายในประสบการณ์หรือการรับรู้ต่อประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความคิดเห็นของนิสิตต่อกิจกรรมภาคปฏิบัติ

	$\bar{X}$	S.D.
กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดและแก้ปัญหาของนิสิต	8.68	1.46
กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยพัฒนาทักษะในการใช้วิจารณ์ญาณเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพของนิสิต	8.61	1.49
กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้นิสิตก่อนการเข้าสู่ตลาดแรงงาน	8.22	1.98
กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยให้นิสิตค้นพบศักยภาพด้านอื่น ๆ ของนิสิต	8.18	1.91
กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยให้สร้างโอกาสในการแข่งขันของนิสิตสูงขึ้น	8.08	1.81
ภาพรวม	8.36	1.55

การอภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติภายใต้โครงการ KU smart young entrepreneurs มีส่งผลให้ระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของนิสิตสาขาวิชาชีพในการตรวจสอบการควบคุมภายในได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกมิติ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ และการสื่อสารผลการตรวจสอบ โดยเฉพาะมิติการสื่อสารที่แสดงค่า

ขนาดอิทธิพลในระดับสูง แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของกิจกรรมในการพัฒนาทักษะวิชาชีพสำหรับการตรวจสอบภายใน ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984) ที่เสนอว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ (experiential learning) มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนผ่านจากความรู้เชิงทฤษฎีสู่การประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในวิชาชีพบัญชี ซึ่งต้องอาศัย การบูรณาการความรู้ ทักษะ และดุลยพินิจเชิงวิชาชีพ การลงมือปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงหรือใกล้เคียงจริง จึงมีบทบาท สำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน (Kern, 2002; Fowler, 2006) รวมถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srisawangwong (2018) พบว่า การสอนแบบสถานการณ์จำลองในรายวิชาการบัญชีธุรกิจ อาหารส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม

นอกจากนี้ ผลการประเมินความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมภาคปฏิบัติ พบว่าค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยนิสิตส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมสามารถช่วยส่งเสริมกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และการพัฒนาทักษะในเชิงวิชาชีพได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Holmes & Rasmussen (2018) ที่ระบุว่า กิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีลักษณะเชิงรุกและบูรณาการบริบทของวิชาชีพช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความเข้าใจในเนื้อหาได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบดั้งเดิม อีกทั้งผลการวิจัยยืนยันแนวคิดของ Bandura (1977) เกี่ยวกับทฤษฎีความเชื่อมั่นในตนเอง (self-efficacy theory) ซึ่งอธิบายว่า ประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริงจะพัฒนาความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านิสิตมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นในทุกขั้นตอนการทำงาน การตรวจสอบภายในหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

โดยสรุป ผลการวิจัยสนับสนุนว่า การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาด้านการตรวจสอบภายในควรพิจารณานำแนวทางการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติเข้ามาใช้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง และเตรียมความพร้อม ของนิสิตสู่การปฏิบัติงานในบริบทวิชาชีพที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในสองมิติ ได้แก่ 1. การประยุกต์แนวทางการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติเข้ากับ บริบทของการตรวจสอบการควบคุมภายในสำหรับนิสิตนักศึกษาวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย โดยใช้สถานการณ์จำลองและ บทบาทสมมติเพื่อสร้างประสบการณ์เสมือนจริงในบทบาทของผู้ตรวจสอบภายใน และ 2. การออกแบบและวัดผลการเรียนรู้ ผ่านดัชนีความเชื่อมั่นในตนเอง (self-efficacy) ซึ่งแยกตามกระบวนการตรวจสอบภายใน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แนวทางการ เรียนรู้ดังกล่าวสามารถเสริมสร้างทั้งความพร้อมด้านทักษะวิชาชีพและความมั่นใจของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งถือเป็นการเติมเต็มช่องว่างในวรรณกรรมเดิม ทั้งในด้านแนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของวิชาชีพ และการประเมินผลที่เชื่อมโยงกับกระบวนการตรวจสอบภายในอย่างเป็นระบบ องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้จึงสามารถ ใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาหลักสูตรบัญชีที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงานในสายงานตรวจสอบภายใน และสอดคล้องกับมาตรฐาน วิชาชีพระดับสากลอย่างมีทิศทาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สถาบันการศึกษาควรบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติเข้าสู่รายวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และความเชื่อมั่นของนิสิตในการคิดและแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้มีข้อจำกัดจากการใช้กลุ่มตัวอย่าง เฉพาะนิสิตที่เข้าร่วม KU smart young entrepreneurs ในมหาวิทยาลัยแห่งเดียว ซึ่งอาจจำกัดในการขยายผลการวิจัย ไปยังนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาอื่น หรือในบริบทการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

มาตรฐานการตรวจสอบภายในสากล (The Institute of Internal Auditors, 2024b) ให้ความสำคัญกับความช่างสงสัยในวิชาชีพ (professional skepticism) ซึ่ง Nelson (2009) ได้ระบุว่าการอบรมหรือการมีประสบการณ์ในเรื่องที่ตรวจสอบจะช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถใช้วิจารณญาณเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพได้ดีขึ้น และ Hurtt et al. (2010) ได้มีการจัดทำเกณฑ์ในการวัดความช่างสงสัยในวิชาชีพ ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมภาคปฏิบัติและการใช้วิจารณญาณเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ กล่าวคือ การมีกิจกรรมภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบส่งผลให้นิสิต หรือพนักงานใหม่ที่เพิ่งจบการศึกษามีการใช้วิจารณญาณเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพได้ดีขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกอบรมที่ตอบโจทย์วิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- Anderson, U. L., Head, M. J., Mar, S., Ramamoorti, S., Riddle, C., Salamasick, M., & Sobel, P. J. (2022). *Internal auditing: Assurance & advisory services* (5th ed.). Institute of Internal Auditors.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>.
- Beatson, N. J., Berg, D. A. G., & Smith, J. K. (2020). The influence of self-efficacy beliefs and prior learning on performance. *Accounting & Finance*, 60(2), 1271–1294. <https://doi.org/10.1111/acfi.12440>.
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2020). *Supervisory guidelines for enhancing and promoting active learning in alignment with the policy on "reducing classroom hours, increasing learning opportunities"*. Office of the Basic Education Commission. <http://academic.obec.go.th/web/document/view/143>.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Fowler, L. (2006). Active learning: An empirical study of the use of simulation games in the introductory financial accounting class. *Academy of Educational Leadership Journal*, 10(3), 93–103.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning EMEA.
- Holmes, A. F., & Rasmussen, S. J. (2018). Using Pinterest to stimulate student engagement, interest, and learning in managerial accounting courses. *Journal of Accounting Education*, 43, 43–56. <https://doi.org/10.1016/j.jaccedu.2018.03.001>
- Hurtt, R. K. (2010). Development of a scale to measure professional skepticism. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 29(1), 149–171. <https://doi.org/10.2308/aud.2010.29.1.149>.
- Kern, B. B. (2002). Enhancing accounting students' problem-solving skills: The use of a hands-on conceptual model in an active learning environment. *Accounting Education*, 11(3), 235–256. <https://doi.org/10.1080/09639280210141680>.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.

- Nelson, M. W. (2009). A model and literature review of professional skepticism in auditing. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 28(2), 1–34. <https://doi.org/10.2308/aud.2009.28.2.1>.
- OECD. (2023). *G20/OECD principles of corporate governance 2023*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/ed750b30-en>.
- Sangthong, M. (2020). The effect of the Likert point scale and sample size on the efficiency of parametric and nonparametric tests. *Thailand Statistician*, 18(1), 55–64.
- Sari, M. M. R., & Suryanawa, I. K. (2022). The influence of academic self-efficacy and self-esteem on academic achievement: A study on accounting students. *E-Jurnal Akuntansi*, 32(3), 617–628. <https://doi.org/10.24843/EJA.2022.v32.i03.p05>.
- Schmidt, D., & Karsten, R. (2006). Self-efficacy and tax research performance. In S. Luttman (Ed.), *Advances in taxation* (Vol. 17, pp. 121–140). Emerald Group Publishing Limited. [https://doi.org/10.1016/S1058-7497\(06\)17005-2](https://doi.org/10.1016/S1058-7497(06)17005-2).
- Srisawangwong, P. (2018). The development of learning achievement on accounting courses for food businesses using accounting principles applied in the food business of 2-year students majoring in food businesses and nutrition, Rajabhat Mahasarakham University by using simulation learning approach. *Journal of Liberal Arts and Management Science Kasetsart University*, 5(1), 10–22.
- SurveyMonkey. (n.d.). *What is a Likert scale? Definition, examples, and tips*. Retrieved 17 March 2025, from <https://www.surveymonkey.com/mp/likert-scale/>.
- Thapa, H. S. (2024). Development of employability skills through work-based learning. *Journal of Technical and Vocational Education and Training*, 18(1), 102–111. <https://doi.org/10.3126/tvet.v18i1.62750>.
- The Institute of Internal Auditors. (2020). *Internal audit competency framework*. Retrieved 6 May 2025, from <https://www.theiia.org/globalassets/documents/standards/ia-competency-framework/internal-audit-competency-framework-thai.pdf>.
- The Institute of Internal Auditors. (2024a). *2024 North American pulse of internal audit: Benchmarks for internal audit leaders*. Retrieved 6 May 2025, from <https://www.theiia.org/globalassets/site/resources/research-and-reports/pulse-of-internal-audit/2024-ia-pulse-report.pdf>.
- The Institute of Internal Auditors. (2024b). *Global internal audit standards*. Retrieved 6 May 2025, from https://www.theiia.org/globalassets/site/standards/globalinternalauditstandards_2024january9.pdf.
- The Institute of Internal Auditors. (2024c). *The IIA's three lines model: An update of the three lines of defense*. Retrieved 6 May 2025, from <https://www.theiia.org/globalassets/documents/resources/the-iias-three-lines-model-an-update-of-the-three-lines-of-defense-july-2020/three-lines-model-updated-english.pdf>.

- The Securities and Exchange Commission, Thailand. (2017). *Corporate governance code for listed companies 2017*. Retrieved 6 May 2025, from https://www.sec.or.th/TH/Documents/CompanyHandbooksandGuidelines/CGcode2560_th.pdf.
- TLF Research. (2021). *Advantages of the 10-point numerical scale*. TLF Research. <https://www.tlfresearch.com/news-opinion/advantages-of-the-10-point-numerical-scale/>.